

פרשת עקב
תשפ"ג

גיליון 174

א לעבטיגער שפֿת

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

"תנה בני לבך לי"

פניני פרשה

"והיה עקב תשמעון" (ז יב)

בדברי הזוהר בפרשינו מאריך לדבר במעלות הברכות שמברכים על האכילה ב'ברכות הנהנין' וברכת המזון. המובא מכך בפרשייתנו.

ואפשר לרמז זאת בפסוק זה **והיה עקב תשמעון** שדייקא מתוך הגשמיות – העקביים בא אחר כך: **תשמעון** – הברכות שיש בהם **עניה ושמיעה**, ונהיה – **תשמעון** – שמיעה בקול ה' – התגלות כבוד מלכותו. וכידוע בבירורים שנעשים באכילה כראוי בברכותיה.

ואפשר להוסיף ולומר: שהר"ת של זה הפסוק **והיה עקב תשמעון** וכו' בנימטריא: **ברכות** ועוד **שבעה עשר** שגמ' טוב ע"ד הפסוק: **ישעיה (ג) אָמרו צדיק פי טוב פי פרי מצללקים יאכלו** – ענין אכילתם של צדיקים.

"והיה עקב תשמעון" (ז יב)

בדברי רש"י ע"כ: **המצוות הקלות שאדם דש בעקביו**. ובדברי המדרש **תנחומא** שדוד המלך אמר לפני הקב"ה שניזוהר גם במצוות הקלות ע"ד הפסוק: **בשמרם עקב רב' (ועו"ש)**.

ואפשר לומר ע"פ דבריהם (כ"ר פרשה מב), אין **והיה** אלא **לשון שמחה**, (ועו"ש ע"כ בספרי החסידות). **דהא בהא תליא**, דע"י שמחת המצוות, ששמחים ומעריכים כל דבר מצוה – נזוהרים גם במצוות הקלות שדשים בעקביים. והוה: **והיה** – דע"י שמחת המצוות – **עקב תשמעון** – שישמעו ויקיימו גם המצוות הקלות.

"והיה עקב תשמעון ושמר ה' אלוך לך את הברית" (ז יב) גדול הוא כוח השמיעה – דע"י מתחברים אנו להשיות, גם אם נמצאים בתנאים קשים, וכמו שדמיינו אצל יתרו דכוחו השמיעה עוב את כל הע"ז והתחבר ל'ברית' עם עם ישראל (המובא בפסוק זה 'את הברית'). וכמובא בליקוטי מוהר"ן (מ"ז ב) עה"פ **וישמע יתרו** ששמיעת יתרו נחשב לשמיעה, שנכנס באזניו.

כן אפשר להסמין ולומר ע"פ דברי זוהר (במדבר קלח): **דבשמיעה אתכליל - בינה**, והא **בינה** הוא **עולם התשובה**, והוה הסמיכות בין **שמיעה** ל**עקביים**, לאלו הנמצאים בעקביים וצריכים לחזור בתשובה.

כן אפשר להוסיף ע"ד רמז בפסוק: **שמע ישראל** שגם אלו הרחוקים מאוד אומרים פסוק זה – וביותר בעת מסירות נפשם לה' (עי"ן בליקוטי מוהר"ן פ, ב), והוה: **והיה עקב תשמעון** – שגם אלו מעם ישראל הנמצאים בעקביים רח"ל, נמצאת השמיעה של **שמע ישראל**.

"ולא תעבוד את אלהיהם כי מקש הוא לך" (ז טז)

בתרגום אונקלוס: **מוקש לתקלא** שהוא **מכשול**. עונותיו של האדם הם מכשול לאדם ע"ד: **עבירה גוררת עבירה**, ובליקוטי מוהר"ן (י"ד) שצריכים גיעות רבות כדי להפשיט הבגדים הצואים שנלבשו ע"י העונות, כמו שכתוב (זכריה ג): **הסירו הבגדים הצואים**, כי אלו הבגדים מונעים אותם מלחזור לקב"ה, והם מפסיקים כמו נהר המפסיק, שא"א להלך דרך אותו הנהר.

ועוד שם (ליקו"מ ח"י מג): עיקר הגבורה הוא בלב דהיינו מי שלבו חזק, אינו מתירא משום דבר ורץ לתוך קשרי המלחמה, ומתגבר על ידי חוזק ואומץ לבו. וכן להיפך, רכי לבב הם מתפחדים, כמ"ש (דברים כ): **"איש הירא ורך הלבב... כי על ידי רך לבב, על ידי זה הוא מתיירא**.

כשיש לאדם לב ישראלי אין שייך אצלו מקום

היה זה; עת עקר רבינו מוהר"ן את מקום מגוריו לעיר ברסלב, עז היה חפצו שיהיה לו מקום הולם מחוץ לעיר בו יוכל להתבודד ולשפוך לבו לפני השם יתברך.

"האם מצוי כאן מקום מתאים להתבודדות? שאל מישוהו מאנשי המקום. מצויה מערה אחת המתאימה לדבר זה", השיב הלה, "אך רחוקה היא מעט מן העיר".

רחוק? השיב רבינו בשאלה, מהו למעשה המרחק בין הפה והלב? רבינו אף ציין בהזדמנות זו, כי כדי לקיים את עצת ההתבודדות אין זקוקים תנאים מיוחדים, "כי קרוב אלך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו". – את ההתבודדות אפשר לקיים גם לא מחוץ ליישוב, אפשר להתבודד לפניו יתברך בכל מקום ובכל זמן.

ועוד זאת מסופר כעין זה, על מקום לבו של אדם שזה תמיד קרוב אליו, מהמובא בשיחות הר"ן (קל"ט): סיפר לי אחד מאנשיו, שפעם אחד סיפר לרבינו ז"ל, שדיברו לו איזה שידוך לפניו, ואמר האיש לפניו, ששם אין מקום לפניו (דור שם). השיב לו: כשיש לאדם לב של ישראלי אין שייך אצלו מקום, כי הלב הוא אלוקות.

והרי כך הם נכתבים (ליקו"מ נ"ו ב): כשיש לאדם לב, אין שייך אצלו מקום כלל, כי אדרבה, הוא מקומו של עולם וכו'. כי האלוקות הוא בלב, כמו שכתוב (תהלים ע"ג): **"צור לבבי"**. ואצל השם יתברך נאמר (שמות ל"ג): **"הנה מקום אתי"** – שהוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו (כמובא בפרש"י, ובמד"ר שם). נמצא, מי שיש לו לב ישראלי, אין ראוי לו לומר, שמקום זה אין טוב לפניו, כי אין שייך אצלו מקום כלל, כי אדרבה הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו.

"תנה בני לבך לי ועיניך" (משלי כג). ובמדרש: אמר הקדוש ברוך הוא אי יהבת לי לבא ועינא אנא ידע דאנת דידי. ניתן את ליבנו, רגשותינו להקב"ה, למעשים טובים. ועבדוהו בלבב שלם בתפילותינו ובעבודתנו, דהא הכל בו תלוי ועומד. רחמנא ליבא בעי.

השבוע אנו קוראים בפרשה את הפסוק שגם נקראת בקריאת שמע: **"ולעבדו בכל לבבכם"**. פסוק זה כבר מתפרש בפי חז"ל על ענינה של עבודת התפילה. רש"י בפירושו מביא דרשת הספרי: עבודה שהיא בלב, וזוהי תפילה, שהתפילה קרויה עבודה.

ברם; אין מקרא יוצא מדי פשוטו, וכבר דרשוהו על קיום מצוות התורה ביכולת הלב' וכמובא בוהר על עשיית המצוות בדחילו ורחימו.

ובספר ימרת הארץ להרה"ק מטשעהרין: כי עיקר שלימות העבודה היא שתהיה בכונת הלב בשלימות, בבחינת: ולעבדו בכל לבבכם, כי רחמנא ליבא בעי.

ואפשר לומר שכתוב ענינו של **"לבב"** יחד עם **"תפילה"**, ללמד על כלל עבודתנו ומצוותנו שיהיה **לבב שלם** – דהא עיקר שלימות עבודה שהיא משולבת יחדיו עם **"התפילה"** – כמובא ע"כ בארכה.

"לב" הצייר של המידות לטוב ולרע

על מהותו של **"לב"** בר ישראל בשרשי הדברים, וגם הקשר לתפילה, נוכל ללמוד מהא המובא בעומק בליקוטי מוהר"ן (תורה מ"ט), בהסבירו: שקודם הבריאה היה אור הקדוש ברוך הוא אין סוף. והיה ברצונו שיתגלה מלכותו, צמצם את האור לצדין, ונשאר חלל פנוי. ובתוך החלל הפנוי, ברא העולמות (כמבואר ב"ש"ץ חיים). והתגלות מלכותו אי אפשר להשיג אלא על ידי המידות, שעל ידם משיגים אלקותו, ויודעין שיש אדון מושל ומנהיג.

והלב הוא הצייר של המידות, כמו שכתוב: **"צור לבבי"**. וכבר בבריאת העולם נבראו שני היצרים כדברי חכמינו (ברכות ס"יא) על הפסוק: **"וייצר" – בשני יודי"ן**. והם שני יצרים, יצר טוב ויצר הרע.

ועיקר היצרים, הם מהלב כמו שכתוב: **"כי יצר מחשבות לבו"**, ועי"י יוכל לבוא להתגלות המידות, הינו לעבוד את הש"י בהדרגה ובמידה. וכשחושב מחשבות רעות, הוא מטמטם הלב, בבחינת ערלת לב. ומקלקל את הבריאה, החכמה שבלב. כי היצר הרע הוא טיפשות לב, כמו שכתוב (דברים י'): **"וימתלם את ערלת לבבכם"**, ותרגומו: **"ית טפשות לבכון"** וכשחושב מחשבות טובות בלב איך לעבוד את הש"י, בזה נעשה לבו: **"צור לבבי"**, ובבחינת: **"ולבי חלל בקרבי"**. ועי"י פעולותיו ומידותיו הטובים, מתגלה בתוך חלל הפנוי – בעולמו אנו שהוא מקבל עליו עול מלכות שמים שלמה.

וזה הכתוב בפרשינו **"ולעבדו בכל לבבכם"**, איזהו עבודה שבלב זה תפלה (תענית ב). כי תפילה היא התגלות מלכותו בזה העולם – מלכות דוד, כמ"ש על דוד המלך: **"ואני תפלה"**, ועיקר התפילה תלוי בלב, שישים כל לבו עליה. שלא יהיה בשפתם כבדוני ולבם רחוק ממני. ועי"י תפלה שבלב, נתגלה מלכותו בתוך החלל הפנוי, בתוך המידות, בתוך העולמות.

עיקר הגבורה הוא בלב

ובדברים המפורשים למעשה ביעבודת הלב' הוא בדבריו בליקוטי מוהר"ן (קל"ח): כי עיקר האלוקות הוא בלב, כמו שכתוב (שם ע"ג): **"צור לבבי"**. ומי שהוא **"בר לבב"** בבחינת (שם ק"ט): **"ולבי חלל בקרבי"**, יוכל לידע עתידות, על ידי מה שהלב אומר לו, שהוא דברי ה' ממש. והוה: **"לך אמר לבי בקשו פני" (תהלים כ"ז)**, ופירש רש"י: בשליחותך, כי מה שהלב אומר, הם דברי ה' ממש. והבן.

שירת הפרשה

"ולעבדו בקל לבבכם" – נקרא בפרשה
"לב" הוי עקר העצמה להמליך המלוכה.

עקר הגבורה בלב, בשני היצרים להתעלות
פשיט לאדם לב, כלל הדרכים לפניו פרושות.

"ולבי חלל בקרבי" – בכוחו מתנהה העבודה
רחמנא לבא בעי" – העבודה בעולם העשיה.

הלב הוא הציר של כלל העולמות
"צור לבבי" – דרך מצטרפים כל המדרגות.

